

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Ζ' ΚΛΙΜΑΚΙΟ ΠΡΑΞΗ 905 /2022

Αποτελούμενο από τον Πρόεδρο του Κλιμακίου Δημήτριο Πέππα, Σύμβουλο, και τα μέλη Θεόδωρο Μαυροβουνιώτη, Πάρεδρο, και, κωλυομένων των λοιπών Παρέδρων, Παναγιώτη Τσεκούρα, Εισηγητή.

Συνήλθε στις 22 Νοεμβρίου 2022 μέσω τηλεδιάσκεψης, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 295 παρ. 2, σε συνδυασμό με το άρθρο 336 παρ. 1 του ν. 4700/2020 (Α' 127), προκειμένου να ελέγξει τη νομιμότητα της διαδικασίας ανάθεσης και του σχεδίου σύμβασης για την υπηρεσία της τοποθέτησης, απομάκρυνσης και γενικότερης διαχείρισης κινητών συστημάτων υγιεινής στις λαϊκές αγορές της Περιφέρειας Αττικής για τρία (3) έτη, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 5.135.541,84 ευρώ, συμπεριλαμβανομένων δικαιώματος προαίρεσης 10% και Φ.Π.Α. (συμβατικού τιμήματος 1.530.372,48 ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ). Ο φάκελος της σύμβασης υποβλήθηκε στο Ελεγκτικό Συνέδριο στις 26.10.2022 (αρ.πρωτ. ΕλΣυν 59961/26.10.2022) με το 1065116/25.10.2022 έγγραφο της Προϊσταμένης Διεύθυνσης Οικονομικών της Περιφέρειας Αττικής.

Άκουσε την εισήγηση του Εισηγητή Παναγιώτη Τσεκούρα.

Σκέφθηκε κατά το νόμο και Αποφάσισε τα ακόλουθα:

1. Το σχέδιο της ανωτέρω σύμβασης και η υποκείμενη διαγωνιστική διαδικασία παραδεκτώς εισάγονται ενώπιον του παρόντος Κλιμακίου για την άσκηση ελέγχου νομιμότητας, σύμφωνα με το άρθρο 324 παρ. 1 του ν. 4700/2020.

2. Το Κλιμάκιο, κατά τον έλεγχο των σχεδίων συμβάσεων και των οικείων πράξεων για την ανάδειξη αναδόχου σε δημόσια υπηρεσία, ερευνά, προς τον σκοπό της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος και της εμπέδωσης της αρχής της διαφάνειας, εάν τα όργανα των αναθετουσών αρχών, ερμηνεύοντας και εφαρμόζοντας τη νομοθεσία που διέπει τον διαγωνισμό και την οικεία σύμβαση, κινήθηκαν εντός της δυνατής ερμηνείας του νόμου, δηλαδή εάν είναι νομικώς υποστηρίξιμη η ερμηνευτική εκδοχή, επί της οποίας βασίστηκαν οι πράξεις της διαδικασίας και το σχέδιο σύμβασης, καθώς και εάν οι πράξεις που εκδόθηκαν χαρακτηρίζονται από ουσιώδεις πλημμέλειες, δηλαδή από πλημμέλειες που πλήττουν θεμελιώδεις αρχές που διέπουν τους δημόσιους διαγωνισμούς ή

A.K./prx.kl.7.22/Φ.859

στη συγκεκριμένη περίπτωση επηρέασαν το αποτέλεσμα του διαγωνισμού. Κατά συνέπεια, κατά την άσκηση της κατά την παρούσα διαδικασία αρμοδιότητάς του το Κλιμάκιο δεν υποκαθίσταται στις ουσιαστικές ή τεχνικές κρίσεις που εξέφεραν τα όργανα των αναθετουσών αρχών, αρκούμενο στον έλεγχο εάν οι κρίσεις αυτές φέρουν επαρκή αιτιολογία και δεν υπερβαίνουν τα άκρα όρια της διακριτικής τους ευχέρειας.

3. Η ελεγχόμενη διαδικασία διέπεται από τις διατάξεις του ν. 4412/2016 (Α' 147), καθώς και από τους όρους της οικείας διακήρυξης.

4. Ο ν. 4412/2016 ορίζει, στο άρθρο 18, ότι «1. Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού (...)» και, στο άρθρο 75 υπό τον τίτλο «Κριτήρια επιλογής (άρθρο 58 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)», ότι «1. Τα κριτήρια επιλογής μπορεί να αφορούν: α) (...) β) την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, γ) την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν στους οικονομικούς φορείς ως απαιτήσεις συμμετοχής μόνο τα κριτήρια που αναφέρονται στις παραγράφους (...) 3 και 4. Οι αναθέτουσες αρχές περιορίζουν τις όποιες απαιτήσεις συμμετοχής σε εκείνες που είναι απαραίτητες ώστε να διασφαλίζεται ότι ο υποψήφιος ή ο προσφέρων διαθέτει (...) τις χρηματοοικονομικές δυνατότητες, καθώς και τις τεχνικές και επαγγελματικές ικανότητες για την εκτέλεση της υπό ανάθεση σύμβασης. Όλες οι απαιτήσεις σχετίζονται και είναι ανάλογες με το αντικείμενο της σύμβασης. (...) 3. Όσον αφορά την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να διασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν την αναγκαία οικονομική και χρηματοδοτική ικανότητα για την εκτέλεση της σύμβασης. Για το σκοπό αυτόν, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν ειδικότερα από τους οικονομικούς φορείς, να έχουν έναν ορισμένο ελάχιστο ετήσιο κύκλο εργασιών, συμπεριλαμβανομένου ορισμένου ελάχιστου κύκλου εργασιών στον τομέα δραστηριοτήτων που καλύπτεται από τη σύμβαση (...) Ο ελάχιστος ετήσιος κύκλος εργασιών που απαιτείται να έχουν οι οικονομικοί φορείς δεν υπερβαίνει το διπλάσιο της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης, εκτός από δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, όπως σχετικά με τους ειδικούς κινδύνους που αφορούν τη φύση των έργων, των υπηρεσιών ή των αγαθών. Η αναθέτουσα αρχή αναφέρει τους βασικούς λόγους για την απαίτηση αυτή στα έγγραφα της σύμβασης ή στη χωριστή έκθεση που προβλέπεται στο άρθρο 341 (...) Όταν μια σύμβαση υποδιαιρείται σε τμήματα, το παρόν άρθρο εφαρμόζεται σε σχέση με κάθε επιμέρους τμήμα (...) 4. Όσον αφορά την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να εξασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν τους αναγκαίους ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους και την εμπειρία για να εκτελέσουν τη

σύμβαση σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας. Οι αναθέτουσες αρχές μπορεί να απαιτούν ειδικότερα από τους οικονομικούς φορείς, να διαθέτουν ικανοποιητικό επίπεδο εμπειρίας, αποδεικνυόμενο με κατάλληλες συστάσεις από συμβάσεις που έχουν εκτελεστεί κατά το παρελθόν. (...) 5. Οι αναθέτουσες αρχές αναφέρουν τις απαιτούμενες προϋποθέσεις συμμετοχής που μπορεί να εκφράζονται ως ελάχιστα επίπεδα ικανότητας, καθώς και τα κατάλληλα αποδεικτικά μέσα, στην προκήρυξη σύμβασης (...)).».

5. Σχετικά με την απόδειξη της ικανότητας των υποψηφίων στο άρθρο 80 «Αποδεικτικά μέσα (άρθρο 60 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)», όπως αυτό τροποποιήθηκε από 1.6.2021 με το άρθρο 29 του ν. 4782/2021 (Α' 36), ότι «1. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν τα πιστοποιητικά, τις βεβαιώσεις και τα λοιπά αποδεικτικά μέσα που αναφέρονται στις παρ. (...) 4 και 5 και στο Παράρτημα XII του Προσαρτήματος Α', ως απόδειξη (...) της πλήρωσης των κριτηρίων επιλογής, σύμφωνα με τα άρθρα 75 (...) 4. Η οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια του οικονομικού φορέα μπορεί, κατά κανόνα, να αποδεικνύεται με ένα ή περισσότερα από τα δικαιολογητικά που αναφέρονται στο Μέρος I του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α'. Εάν ο οικονομικός φορέας, για βάσιμο λόγο, δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που ζητεί η αναθέτουσα αρχή, μπορεί να αποδεικνύει την οικονομική και χρηματοοικονομική του επάρκεια με οποιοδήποτε άλλο έγγραφο, το οποίο η αναθέτουσα αρχή κρίνει κατάλληλο. 5. Η τεχνική ικανότητα των οικονομικών φορέων μπορεί να αποδεικνύεται με έναν ή περισσότερους από τους τρόπους που αναφέρονται στο Μέρος II του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α', ανάλογα με τη φύση, την ποσότητα ή τη σπουδαιότητα και τη χρήση των έργων, των αγαθών ή των υπηρεσιών (...)). Στο δε Παράρτημα XII «Αποδεικτικά μέσα για τα κριτήρια επιλογής» του Προσαρτήματος Α' ορίζεται ότι: «Μέρος I: Οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια. Η οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια του οικονομικού φορέα είναι δυνατόν, κατά κανόνα, να αποδεικνύεται με ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα δικαιολογητικά: α) (...) γ) δήλωση περί του ολικού ύψους του κύκλου εργασιών και, κατά περίπτωση του κύκλου εργασιών στον τομέα δραστηριοτήτων που αποτελεί το αντικείμενο της σύμβασης, για τις τρεις τελευταίες οικονομικές χρήσεις κατ' ανώτατο όριο, συναρτήσει της ημερομηνίας σύστασης του οικονομικού φορέα ή έναρξης των δραστηριοτήτων του, εφόσον είναι διαθέσιμες οι πληροφορίες για τον εν λόγω κύκλο εργασιών (...)).».

6. Από τον συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων συνάγονται τα κάτωθι:

Α) Οι αναθέτουσες αρχές είναι καταρχήν ελεύθερες, στο πλαίσιο της διακριτικής τους ευχέρειας, να διαμορφώνουν κατά την κρίση τους τους όρους της διακήρυξης και να καθορίζουν τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής (καταλληλότητας), βάσει των οποίων πιστοποιείται αφενός η οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια και αφετέρου η τεχνική και

επαγγελματική επάρκεια των διαγωνιζομένων, προκειμένου να τους επιτραπεί η συμμετοχή στον διαγωνισμό ανάθεσης της οικείας δημόσιας σύμβασης, λαμβάνοντας υπόψη τους τις εκάστοτε ανάγκες τους, καθώς και τη φύση και τις ιδιαιτερότητες της σύμβασης. Για τον λόγο αυτό, η θέσπιση με την οικεία διακήρυξη κριτηρίων ποιοτικής επιλογής, που οι αναθέτουσες αρχές κρίνουν πρόσφορα ή αναγκαία για την καλύτερη εξυπηρέτηση των αναγκών τους και δη για τη διασφάλιση ενός ελάχιστου επιπέδου οικονομικών και τεχνικών ικανοτήτων ή/και εμπειρίας, που κατατείνουν στην άρτια οικονομική και τεχνική εκτέλεση του συμβατικού αντικειμένου, δεν δύναται να θεωρηθεί ότι παραβιάζει άνευ ετέρου τις θεμελιώδες αρχές του ενωσιακού δικαίου, που έχουν ενσωματωθεί στην εθνική έννομη τάξη, και ιδιαιτέρως τους κανόνες του ανταγωνισμού, εκ μόνου του λόγου ότι συνεπάγεται ενδεχομένως αδυναμία συμμετοχής στον διαγωνισμό ή καθιστά δυσχερή τη συμμετοχή σε αυτόν δυνητικών υποψηφίων, που δεν πληρούν τα κριτήρια αυτά, αφού από τη φύση τους οι εκάστοτε τιθέμενοι όροι της διακήρυξης περιορίζουν τον κύκλο των δυνάμενων να ανταποκριθούν και να συμμετάσχουν στον διαγωνισμό οικονομικών φορέων. Σε κάθε, όμως, περίπτωση, τα θεσπιζόμενα ως άνω κριτήρια ποιοτικής επιλογής πρέπει να αφορούν στην ορθή και αποτελεσματική εκτέλεση της προς ανάθεση σύμβασης, να είναι συναφή ποσοτικά και ποιοτικά με το αντικείμενο αυτής αλλά και πρόσφορα για τη διακρίβωση της αντίστοιχης οικονομικής και τεχνικής ικανότητας των διαγωνιζομένων. Τυχόν δε περιορισμοί που θέτουν αυτά τα κριτήρια επιλογής στην πρόσβαση στον διαγωνισμό πρέπει να δικαιολογούνται από επιτακτικό λόγο δημοσίου συμφέροντος και να αποδεικνύεται ότι ο σκοπός, για τον οποίο θεσπίστηκαν, δεν θα μπορούσε να επιτευχθεί εξίσου αποτελεσματικά με λιγότερο περιοριστικό για την ανάπτυξη του ανταγωνισμού τρόπο. Σε διαφορετική περίπτωση τα τιθέμενα κριτήρια επιλογής τελούν σε δυσαναλογία με τον επιδιωκόμενο σκοπό και συνεπάγονται μη νόμιμο περιορισμό των γενικών αρχών του ανταγωνισμού και της ίσης μεταχείρισης μεταξύ των σχετικώς δραστηριοποιούμενων οικονομικών φορέων (περιορισμό στην άσκηση θεμελιωδών ελευθεριών του δικαίου της ΕΕ) (πρβλ. ΕλΣυν Ολ. 505/2021, 2141, 2494/2020, Τμ. Μείζ. - Επταμ. Σύνθ. 1265/2019, Έβδομο Τμ. 576/2022, 1241, 1136/2021, VI Τμ. 979, 300/2019, 850, 609, 608/2018, 1071/2017).

Β) Ειδικώς δε κριτήριο επιλογής, που απαιτεί, κατ' άρθρο 75 του ν. 4412/2016, προς απόδειξη της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας των υποψηφίων οικονομικών φορέων τη συνδρομή ενός ελάχιστου ετήσιου κύκλου εργασιών πρέπει να αναφέρεται στην πλησιέστερη στον χρόνο έκδοσης της οικείας διακήρυξης διαγωνισμού οικονομική χρήση ή έτος, δυνάμενη, κατ' επιλογή της αναθέτουσας αρχής, να εξικνεύεται σε βάθος έως και τριών (3) ετών κατ' ανώτατο όριο, ώστε να διασφαλίζεται η όσο το δυνατόν εγγύτερη στον χρόνο εκτέλεσης της σύμβασης οικονομική επάρκεια των υποψηφίων αναδόχων. Συνεπώς, κριτήριο επιλογής (όρος της διακήρυξης), με το οποίο επιλέγονται ως έτη

αναγωγής για την απόδειξη του απαιτούμενου ύψους του γενικού κύκλου εργασιών και συνακόλουθα του κριτηρίου της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας των διαγωνιζόμενων οικονομικών φορέων αυτά που προηγούνται του τελευταίου πριν τη δημοσίευση της διακήρυξης έτη, του τελευταίου εξαιρουμένου, είναι μη νόμιμος. Και τούτο, διότι με τον τρόπο αυτό περιορίζεται ο ανταγωνισμός μεταξύ των δυνητικά ενδιαφερόμενων να συμμετάσχουν στον διαγωνισμό οικονομικών φορέων μόνον σε εκείνους που πληρούν το οικείο κριτήριο κατά τα έτη που καθορίστηκαν ως κρίσιμα, κατ' αποκλεισμό εκείνων που ενδεχομένως πληρούσαν το κριτήριο αυτό κατά το έτος που προηγείται του χρόνου δημοσίευσης της διακήρυξης, το οποίο, ως εγγύτερο του χρόνου διεξαγωγής του διαγωνισμού είναι και το πλέον πρόσφορο για τη διακρίβωση της καταλληλότητας (οικονομικής επάρκειας) των υποψηφίων (βλ. ΕλΣυν Ολ. 180/2022, Έβδομο Τμ. 576, 354/2022). Ο καθορισμός δε από την αναθέτουσα αρχή της κρίσιμης ως άνω ζετίας σε χρονική περίοδο που προηγείται του τελευταίου έτους πριν από τη δημοσίευση της διακήρυξης για τον λόγο ότι υπήρχαν διαθέσιμα και ασφαλή αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με τον γενικό κύκλο εργασιών των διαγωνιζομένων (επειδή κατά το έτος που προηγείται της δημοσίευσης της διακήρυξης δεν είχαν οριστικοποιηθεί τα οικονομικά δεδομένα των υποψηφίων, καθόσον δεν είχε λήξει ακόμη η νόμιμη προθεσμία για την έγκριση και δημοσίευση των οικονομικών τους καταστάσεων και εκκρεμούσε η υποβολή φορολογικών δηλώσεων για το έτος αυτό), δεν είναι νόμιμος. Τούτο διότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του Μέρους Ι του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016, η απαίτηση για την ύπαρξη ορισμένου ύψους κύκλου εργασιών μπορεί να αποδειχθεί και με σχετική δήλωση του οικείου οικονομικού φορέα (βλ. ΕλΣυν Ολ. 180/2022, σκ. 20, Έβδομο Τμ. 576/2022).

7. Από το σύνολο των στοιχείων του φακέλου της ελεγχόμενης σύμβασης προκύπτουν τα αναφερόμενα στις σκέψεις 8 έως 15 που ακολουθούν.

8. Κατόπιν της 11/2019 απόφασης του VI Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία ανακλήθηκε η 370/2018 Πράξη του παρόντος Κλιμακίου, υπεγράφησαν η 26/28.3.2019 (ΑΔΑΜ: 19SYMV004699832) και 25/28.3.2019 (ΑΔΑΜ: 19SYMV004700657) συμβάσεις (τριετούς διάρκειας) με τις εταιρείες [Α] και [Β], αντίστοιχα, για την κάλυψη των αναγκών της Περιφέρειας Αττικής ως προς το αντικείμενο της τοποθέτησης – απομάκρυνσης και γενικότερης διαχείρισης κινητών συστημάτων υγιεινής (χημικές τουαλέτες και τουαλέτες τύπου τρέιλερ) στις λαϊκές αγορές αρμοδιότητάς της, όπως αυτό προσδιοριζόταν στην 6/2018 διακήρυξη (ΑΔΑΜ: 18PROC003279255) του σχετικώς διενεργηθέντος διαγωνισμού. Σύμφωνα με τη διακήρυξη αυτή ο προϋπολογισμός των ζητούμενων υπηρεσιών αναλυόταν σε 1.704.768 ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.) για τον Τομέα 1 (Κεντρικό Τομέα Αθηνών, Νότιο Τομέα Αθηνών, Πειραιώς, Νήσων Αττικής) και σε 1.631.136 ευρώ

(μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.) για τον Τομέα 2 (Βόρειο Τομέα Αθηνών, Δυτικό Τομέα Αθηνών, Ανατολικής Αττικής, Δυτικής Αττικής) της Περιφέρειας Αττικής, ενώ οριζόταν ότι μπορούσαν να υποβληθούν προσφορές για έναν ή αμφοτέρους τους ανωτέρω τομείς. Περαιτέρω, όσον αφορά την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια των υποψηφίων προβλεπόταν η απαίτηση να διαθέτουν γενικό ετήσιο κύκλο εργασιών κατά τα τρία προηγούμενα οικονομικά έτη (2015-2016-2017) ίσο ή μεγαλύτερο των 500.000 ευρώ κατά μέσον όρο, ενώ, όσον αφορά την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, ότι πρέπει να έχουν παράσχει κατά τα 3 προηγούμενα έτη (2015-2016-2017) υπηρεσίες διάθεσης χημικών τουαλετών οποιουδήποτε είδους, συνολικού ύψους 300.000 ευρώ ανά έτος, κατά μέσον όρο.

9. Ακολούθως, με την 170/8.12.2021 απόφαση του Περιφερειακού Συμβουλίου Αττικής εγκρίθηκε η σκοπιμότητα για την τοποθέτηση και την εν γένει διαχείριση των συστημάτων υγιεινής (χημικές τουαλέτες και τουαλέτες τύπου τρέιλερ) στις λαϊκές αγορές της Περιφέρειας για τρία χρόνια, έναντι ποσού 4.668.674,40 ευρώ (συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.), με πρόβλεψη δικαιώματος προαίρεσης για επιπλέον φυσικό αντικείμενο σε ποσοστό 10% επί του προϋπολογισμού και με χωρισμό του προς ανάθεση αντικειμένου σε επτά (7) τμήματα (τομείς) βάσει γεωγραφικού κριτηρίου (Κεντρικός Τομέας, Δυτικός Τομέας, Βόρειος Τομέας, Νότιος Τομέας, Πειραιάς και Νήσων, Ανατολική Αττική, Δυτική Αττική). Όπως αναφέρεται στην ως άνω απόφαση: «Προτείνουμε ακόμη τον διαχωρισμό του αντικειμένου της σύμβασης σε τομείς. Κάθε τομέας θα αντιστοιχεί σε μία Περιφερειακή Ενότητα της Περιφέρειας Αττικής. Στόχος της διαδικασίας αυτής είναι να διευκολυνθούν ακόμη και μικρές εταιρείες να συμμετάσχουν στον διαγωνισμό ώστε να αυξηθεί ο ανταγωνισμός και να επιτευχθούν καλύτερες τιμές για την Περιφέρεια». Στη συνέχεια, με τη 2946/28.12.2021 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας Αττικής εγκρίθηκαν οι όροι της σχετικής διακήρυξης διενέργειας διαγωνισμού.

10. Στη συνέχεια, με το 77207/01-02-2022 έγγραφο της Διεύθυνσης Λαϊκών Αγορών ζητήθηκε, πλην άλλων, η αύξηση των τμημάτων του Διαγωνισμού από επτά «7» σε δεκατέσσερα «14» και συγκεκριμένα η κάθε περιφερειακή ενότητα να υποδιαιρεθεί σε δύο ακόμη τμήματα βάσει του είδους της παρεχόμενης τουαλέτας (χημικές τουαλέτες και τουαλέτες τύπου τρέιλερ), ώστε τα τμήματα να έχουν εν τέλει ως εξής: ΤΜΗΜΑ 1: «Τρέιλερ Κεντρικού Τομέα», ΤΜΗΜΑ 2: «Χημικές Τουαλέτες Κεντρικού Τομέα», ΤΜΗΜΑ 3: «Τρέιλερ Δυτικού Τομέα», ΤΜΗΜΑ 4: «Χημικές Τουαλέτες Δυτικού Τομέα», ΤΜΗΜΑ 5: «Τρέιλερ Βόρειου Τομέα», ΤΜΗΜΑ 6: «Χημικές Τουαλέτες Βόρειου Τομέα», ΤΜΗΜΑ 7: «Τρέιλερ Νότιου Τομέα», ΤΜΗΜΑ 8: «Χημικές Τουαλέτες Νότιου Τομέα», ΤΜΗΜΑ 9: «Τρέιλερ Τομέα Πειραιώς και Νήσων (Σαλαμίνα)», ΤΜΗΜΑ 10: «Χημικές Τουαλέτες Τομέα Πειραιώς και Νήσων (Σαλαμίνα)», ΤΜΗΜΑ 11: «Τρέιλερ Τομέα Ανατολικής Αττικής», ΤΜΗΜΑ 12: «Χημικές Τουαλέτες Τομέα Ανατολικής Αττικής», ΤΜΗΜΑ 13: «Τρέιλερ Τομέα Δυτικής

Αττικής» και ΤΜΗΜΑ 14: «Χημικές Τουαλέτες Τομέα Δυτικής Αττικής». Η ως άνω πρόταση της Διεύθυνσης Λαϊκών Αγορών έγινε με στόχο την ανάπτυξη του ανταγωνισμού και τη δυνατότητα συμμετοχής περισσότερων οικονομικών φορέων. Κατόπιν τούτου, με τη 218/8.2.2022 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας Αττικής εγκρίθηκε η τροποποίηση της 2946/28.12.2021 προηγούμενης απόφασης και ο χωρισμός του φυσικού αντικείμενου των προς ανάθεση υπηρεσιών σε 14 τμήματα, κατά τα ανωτέρω.

11. Σύμφωνα με τη διαμορφωθείσα κατά τα ως άνω 1/2022 διακήρυξη (ΑΔΑΜ: 22PROC010200649), η σύμβαση υποδιαιρείται ως εξής: ΤΜΗΜΑ 1: «Τρέιλερ Κεντρικού Τομέα», εκτιμώμενης αξίας 666.900 ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.). ΤΜΗΜΑ 2: «Χημικές Τουαλέτες Κεντρικού Τομέα», εκτιμώμενης αξίας 233.220 ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.). ΤΜΗΜΑ 3: «Τρέιλερ Δυτικού Τομέα», εκτιμώμενης αξίας 409.500 ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.). ΤΜΗΜΑ 4: «Χημικές Τουαλέτες Δυτικού Τομέα», εκτιμώμενης αξίας 136.344 ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.). ΤΜΗΜΑ 5: «Τρέιλερ Βόρειου Τομέα», εκτιμώμενης αξίας 503.100 ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.). ΤΜΗΜΑ 6: «Χημικές Τουαλέτες Βόρειου Τομέα», εκτιμώμενης αξίας 125.580 ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.). ΤΜΗΜΑ 7: «Τρέιλερ Νότιου Τομέα», εκτιμώμενης αξίας 386.100 ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.). ΤΜΗΜΑ 8: «Χημικές Τουαλέτες Νότιου Τομέα», εκτιμώμενης αξίας 121.992 ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.). ΤΜΗΜΑ 9: «Τρέιλερ Τομέα Πειραιώς και Νήσων (Σαλαμίνα)», εκτιμώμενης αξίας 327.600 ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.). ΤΜΗΜΑ 10: «Χημικές Τουαλέτες Τομέα Πειραιώς και Νήσων (Σαλαμίνα)», εκτιμώμενης αξίας 121.992 ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.). ΤΜΗΜΑ 11: «Τρέιλερ Τομέα Ανατολικής Αττικής», εκτιμώμενης αξίας 327.600 ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.). ΤΜΗΜΑ 12: «Χημικές Τουαλέτες Τομέα Ανατολικής Αττικής», εκτιμώμενης αξίας 147.108 ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.). ΤΜΗΜΑ 13: «Τρέιλερ Τομέα Δυτικής Αττικής» εκτιμώμενης αξίας 105.300 ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.). και ΤΜΗΜΑ 14: «Χημικές Τουαλέτες Τομέα Δυτικής Αττικής», εκτιμώμενης αξίας 64.584 ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.). Ορίστηκε δε ότι προσφορές μπορούν να υποβάλλονται για ένα, περισσότερα ή/και όλα τα τμήματα από τον ίδιο προσφέροντα, ενώ ως κριτήριο ανάθεσης επελέγη αυτό της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς βάσει της τιμής, ανά Τμήμα του διαγωνισμού. Περαιτέρω, όσον αφορά την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια των υποψηφίων προβλέφθηκε η απαίτηση να διαθέτουν μέσο γενικό ετήσιο κύκλο εργασιών κατά τα τρία προηγούμενα οικονομικά έτη (2018-2019-2020) ίσο ή μεγαλύτερο των 500.000 ευρώ (άρθρο 2.2.5), ενώ, όσον αφορά την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, ότι πρέπει να έχουν παράσχει κατά τα τρία (3) προηγούμενα έτη (2019-2020-2021) υπηρεσίες διάθεσης χημικών τουαλετών οποιουδήποτε είδους,

συνολικού ύψους 300.000 ευρώ ανά έτος, κατά μέσον όρο (άρθρο 2.2.6). Εξάλλου, εκδόθηκε η 74/3.1.2022 απόφαση ανάληψης πολυετούς υποχρέωσης του Αντιπεριφερειάρχη Αττικής.

12. Κατόπιν τήρησης των απαραίτητων διατυπώσεων δημοσιότητάς της σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, κατά της διακήρυξης άσκησαν προδικαστικές προσφυγές ενώπιον της Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ) οι εταιρείες [Α] και [Β] βάλλοντας, πλην άλλων, κατά της επιλογής της αναθέτουσας αρχής να υποδιαιρέσει τη σύμβαση σε 14 τμήματα. Στις έγγραφες απόψεις της η Περιφέρεια Αττικής αναφέρει τα εξής για την υποδιαίρεση του φυσικού αντικειμένου της σύμβασης: «Η λογική της υποδιαίρεσης του αντικειμένου του διαγωνισμού βασίζεται σε δύο επίπεδα: ανά γεωγραφικό τομέα και ανά είδος παροχής υπηρεσίας (τρέιλερ και χημικές τουαλέτες). Η χωρική υποδιαίρεση δίνει τη δυνατότητα σε οικονομικούς φορείς με γεωγραφική εγγύτητα να συμμετάσχουν στον εν λόγω διαγωνισμό. Η υποδιαίρεση ανά είδος δίνει τη δυνατότητα σε οικονομικούς φορείς που μπορεί να προμηθεύονται μόνο ένα είδος (είτε χημικές τουαλέτες, είτε τρέιλερ) να συμμετάσχουν (...) Με τον διαχωρισμό σε περισσότερα των δύο τμημάτων, όπως ήταν στην προηγούμενη διακήρυξη, δίνεται η δυνατότητα και η ευχέρεια σε περισσότερους οικονομικούς φορείς να πάρουν μέρος στον διαγωνισμό, προσφέροντας ξεχωριστά τρέιλερ ή τουαλέτες, με προφανή οφέλη για την Περιφέρεια». Με την 742,743/2022 απόφαση, η ΕΑΔΗΣΥ απέρριψε με πλήρη αιτιολογία το σύνολο των αιτιάσεων των προδικαστικών προσφυγών των ανωτέρω εταιρειών, πλην της αιτίασης της εταιρείας [Β] σχετικά με όρο της διακήρυξης που απαιτούσε να έχει αποκτηθεί η άδεια τύπου οχήματος στην Ελλάδα και όχι σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα, τον οποίο (όρο) έκρινε μη νόμιμο, ως αδικαιολόγητα περιοριστικό, με αποτέλεσμα να ακυρώσει τη διακήρυξη κατά το μέρος αυτό. Σε συμμόρφωση με την ως άνω απόφαση της ΕΑΔΗΣΥ, η Οικονομική Επιτροπή της Περιφέρειας Αττικής, με τη 1075/24.5.2022 απόφαση, ενέκρινε την ματαίωση του προκηρυχθέντος με την 1/2022 διακήρυξη διαγωνισμού και την επαναπροκήρυξή του με τροποποίηση του όρου σχετικά με την άδεια τύπου τρέιλερ και διατήρηση των λοιπών όρων της διακήρυξης χωρίς αλλαγές. Εξάλλου, η εταιρεία [Α], αν και άσκησε αίτηση ακύρωσης-αναστολής κατά της 742,743/2022 απόφασης της ΕΑΔΗΣΥ ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, στη συνέχεια, παραιτήθηκε από αυτή (βλ. σχετική βεβαίωση σε 1065116/25.10.2022 έγγραφο της Προϊσταμένης Διεύθυνσης Οικονομικών της Περιφέρειας Αττικής, καθώς και κατάσταση ηλ. παρακολούθησης δικογράφου στο site του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών).

13. Περίληψη της νέας 8/2022 διακήρυξης απεστάλη ηλεκτρονικά προς δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης την 1η.6.2022, ενώ το πλήρες κείμενο αυτής δημοσιεύτηκε στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (22PROC010695533).

14. Έως την καταληκτική προθεσμία υποβολής προσφορών (22.7.2022) υποβλήθηκε προσφορά μόνο από την εταιρεία [Α] για τα

τμήματα 1, 2, 7, 8, 9 και 10 του διαγωνισμού. Κατόπιν διαπίστωσης της πληρότητας των δικαιολογητικών συμμετοχής της, η Επιτροπή Διαγωνισμού προχώρησε στην αποσφράγιση της οικονομικής της προσφοράς, η οποία έχει ως εξής: Τμήμα 1, 532.186,20 ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.), Τμήμα 2, 209.492,40 ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.), Τμήμα 7, 308.107,80 ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.), Τμήμα 8, 109.580,64 ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.), Τμήμα 9, 261.424,80 ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.), Τμήμα 10, 109.580,64 ευρώ (μη συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α.), ως εκ τούτου, εισηγήθηκε την ανάδειξη της ως άνω εταιρείας ως προσωρινής αναδόχου για τα τμήματα 1, 2, 7, 8, 9 και 10 του διαγωνισμού (βλ. 28/7.7.2022 Πρακτικό). Στη συνέχεια, η Επιτροπή Διαγωνισμού, αφού επανεξέτασε το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ) της ως άνω μοναδικής υποψήφιας διαπίστωσε ότι είχε απαντήσει καταφατικά στην ερώτηση εάν έχει συνάψει συμφωνίες με άλλους οικονομικούς φορείς με σκοπό τη στρέβλωση του ανταγωνισμού. Ωστόσο, αφού συνεκτίμησε το σύνολο των διευκρινίσεων και στοιχείων περί επανορθωτικών μέτρων που προσκόμισε ο ως άνω οικονομικός φορέας (βλ. πλην άλλων, α) την ... απόφαση της Επιτροπής Ανταγωνισμού περί επιβολής προστίμου στο πλαίσιο της απλοποιημένης διαδικασίας διευθέτησης διαφορών του άρθρου 25^α του ν. 3959/2011, για την καταβολή του οποίου υπάρχει ρύθμιση που τηρείται συνεπώς, όπως προκύπτει από το ... έγγραφο της ΔΟΥ Γλυφάδας, καθώς και β) την ... βεβαίωση της Επιτροπής Διαγωνισμού περί μη επιβολής άλλου προστίμου στον ως άνω οικονομικό φορέα), η Επιτροπή Διαγωνισμού έκρινε ότι αυτός δεν ήταν αποκλειστέος δυνάμει του άρθρου 73 παρ. 4 περ. γ του ν. 4412/2016 (βλ. 28^α/15.7.2022 και 40/29.8.2022 Πρακτικά Επιτροπής Διαγωνισμού). Σε έγκριση των ανωτέρω Πρακτικών, η Οικονομική Επιτροπή αποφάσισε, με την 1929/6.9.2022 απόφαση, την ανάδειξη ως μειοδότη του ως άνω μοναδικού συμμετέχοντος οικονομικού φορέα για τα τμήματα 1, 2, 7, 8, 9 και 10 του διαγωνισμού και την επανάληψη του διαγωνισμού ως προς τα λοιπά τμήματα αυτού.

15. Ακολούθως, η Επιτροπή Διαγωνισμού έκρινε τα υποβληθέντα δικαιολογητικά κατακύρωσης πλήρη και εισηγήθηκε την οριστική κατακύρωση του διαγωνισμού στην εταιρεία [Α]. Το σχετικώς συνταγέν 51/28.9.2022 Πρακτικό εγκρίθηκε με την 2310/18.10.2022 απόφαση της Οικονομικής Επιτροπής της Περιφέρειας Αττικής, με την οποία κατακυρώθηκε οριστικά το αποτέλεσμα του διαγωνισμού ως προς τα τμήματα 1, 2, 7, 8, 9 και 10 αυτού στην ως άνω εταιρεία.

16. Με δεδομένα όσα προεκτέθηκαν και σύμφωνα με τις νομικές σκέψεις που προηγήθηκαν, το Κλιμάκιο κρίνει τα ακόλουθα:

Α. Οι οικονομικές καταστάσεις για την απόδειξη του γενικού κύκλου εργασιών πρέπει να αναφέρονται στο αμέσως προηγούμενο της δημοσίευσης της διακήρυξης έτος και να εκτείνονται κατ' ανώτατο όριο σε βάθος τριετίας. Εν προκειμένω, τόσο η 1/2022 διακήρυξη όσο και η

8/2022 διακήρυξη του επαναληπτικού διαγωνισμού επεστάλησαν για δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εν συνεχεία αναρτήθηκαν στο ΚΗΜΔΗΣ εντός του έτους 2022. Δοθέντος δε ότι οι απαιτήσεις της αναθέτουσας αρχής αφορούσαν στην απόδειξη συγκεκριμένου γενικού ετήσιου κύκλου εργασιών (2.2.5), το εν λόγω κριτήριο χρηματοοικονομικής επάρκειας έπρεπε να αναφέρεται οπωσδήποτε στο πλησιέστερο στον χρόνο έκδοσης της διακήρυξης (2022) έτος (οικονομική χρήση), δηλαδή οπωσδήποτε στο έτος 2021, δυνάμενο να εξικνείται σε βάθος έως και τριών (3) ετών κατ' ανώτατο όριο, ήτοι στα έτη 2019, 2020 και 2021, ώστε να διασφαλίζεται η όσο το δυνατόν εγγύτερη στον χρόνο εκτέλεσης της προς ανάθεση σύμβασης οικονομική επάρκεια των υποψηφίων αναδόχων. Συνεπώς, μη νομίμως επέλεξε η αναθέτουσα αρχή να εξαιρέσει το έτος 2021, που είναι το εγγύτερο στην ανάθεση της ελεγχόμενης σύμβασης. Τούτο, ενδεχομένως να ανέτρεψε υποψηφίους οικονομικούς φορείς, που πληρούσαν τα ζητούμενα κριτήρια οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας κατά το έτος 2021 -το οποίο είναι το εγγύτερο προς τον χρόνο διεξαγωγής του διαγωνισμού και άρα το πλέον πρόσφορο εν όψει των απαιτήσεων που απορρέουν από την αρχή της αναλογικότητας- χωρίς μάλιστα να συντρέχει βάσιμος προς τούτο δικαιολογητικός λόγος. Σημειωτέα, εξάλλου, α) ότι η μη ύπαρξη δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων κατά το έτος 2021 δεν συνιστά νόμιμο δικαιολογητικό λόγο παράλειψης του τελευταίου πριν από τη διακήρυξη έτους, διότι η απαίτηση ορισμένου ύψους γενικού κύκλου εργασιών θα μπορούσε να αποδειχθεί με δήλωση των οικονομικών φορέων και β) στην αμέσως προηγούμενη διακήρυξη, έτους 2018, το αυτό κριτήριο χρηματοοικονομικής επάρκειας εκτεινόταν ορθώς στην τριετία 2015, 2016 και 2017. Κατόπιν τούτων και συνεκτιμωμένου ότι στον ελεγχόμενο διαγωνισμό υποβλήθηκε μία και μόνο παραδεκτή προσφορά, αυτή της ανωτέρω αναδόχου, η ανωτέρω διαπιστωθείσα πλημμέλεια είναι ουσιώδης.

B1. Σε αντίθεση με τον προηγούμενο όμοιο διαγωνισμό, όπου η αναθέτουσα αρχή είχε επιλέξει να υποδιαιρέσει το φυσικό αντικείμενο σε 2 μόνον τμήματα, στο πλαίσιο του ήδη ελεγχόμενου διαγωνισμού το φυσικό αντικείμενο έχει υποδιαιρεθεί σε 14 επιμέρους τμήματα, με αυτοτελείς προϋπολογισμούς, για τα οποία είναι επιτρεπτή η υποβολή προσφοράς ακόμη και για ένα μόνον από αυτά, τούτο δε, στο πλαίσιο εξυπηρέτησης του στόχου να διευκολυνθεί η συμμετοχή και μικρών ακόμη εταιρειών που δραστηριοποιούνται είτε μόνον με χημικές τουαλέτες, είτε μόνον με τουαλέτες τρέιλερ (βλ. σκ. 9 και 12 της παρούσας). Ωστόσο, παρόλη αυτή την ευρείας κλίμακας υποδιαίρεση της σύμβασης, το κριτήριο χρηματοοικονομικής επάρκειας παρέμεινε ίδιο με αυτό της προηγούμενης διαγωνιστικής διαδικασίας και δεν προσαρμόστηκε στις ως άνω ανάγκες της παρούσας σύμβασης, ήτοι στην εξυπηρέτηση της υποδιαίρεσης της σύμβασης σε 14 τμήματα. Τούτο είχε αποτέλεσμα να ζητείται για κάθε ένα από τα τμήματα 1, 2, 7, 8, 9 και 10 του ελεγχόμενου σχεδίου σύμβασης,

μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών τριετίας (2018, 2019 και 2020) ίσος ή μεγαλύτερος των 500.000 ευρώ.

B2. Συγκεκριμένα, για τα τμήματα 2, 8 και 10, προϋπολογιζόμενης αξίας (χωρίς Φ.Π.Α.) 233.220, 121.992 και 121.992 ευρώ, αντίστοιχα, κατά παράβαση του άρθρου 75 παρ. 3 του ν. 4412/2016, ζητήθηκε υπερδιπλάσιος μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών χωρίς τούτο να δικαιολογείται από τα έγγραφα της σύμβασης (ΕλΣυν Ολ. 2141/2020).

B3. Επιπλέον, ο ως άνω ζητούμενος μέσος ετήσιος κύκλος εργασιών αντιστοιχεί σε ποσοστό 75% του προϋπολογισμού του τμήματος 1 (666.900 ευρώ, χωρίς Φ.Π.Α.), σε ποσοστό 130% του προϋπολογισμού του τμήματος 7 (386.100 ευρώ, χωρίς Φ.Π.Α.) και σε ποσοστό 150% του προϋπολογισμού του τμήματος (327.600 ευρώ, χωρίς Φ.Π.Α.). Η εν λόγω απαίτηση χρηματοοικονομικής επάρκειας για έκαστο των τμημάτων παρίσταται ουσιωδώς πιο αυστηρή σε σχέση με την αντίστοιχη που είχε τεθεί στον αμέσως προηγούμενο διαγωνισμό και αντιστοιχούσε μόλις σε 30% του προϋπολογισμού έκαστου των 2 τμημάτων της 6/2018 διακήρυξης (βλ. σκ. 8 της παρούσας). Και ναι μεν η διακριτική ευχέρεια των αναθετουσών αρχών είναι ευρεία αναφορικά με τη δυνατότητά τους να θέτουν απαιτήσεις χρηματοοικονομικής επάρκειας - ακόμη και αυστηρότερες σε σχέση με παρελθούσες διαγωνιστικές διαδικασίες με το ίδιο αντικείμενο - για την εξασφάλιση της απρόσκοπτης εκτέλεσης του προκηρυσσόμενου συμβατικού αντικειμένου, ανάλογα με τη φύση και την πολυπλοκότητά του, τούτο, όμως, δεν αίρει την υποχρέωσή τους να αιτιολογούν προσηκόντως τις επιλογές τους, ιδίως δε όταν αυτές διαφοροποιούνται ουσιωδώς και μάλιστα προς το αυστηρότερο σε σχέση με κριτήρια επιλογής που είχαν τεθεί σε αμέσως προηγούμενες διακηρύξεις (ΕλΣυν Ολ. 1978/2021). Εν προκειμένω, δεν τεκμηριώνεται από τα στοιχεία του φακέλου της σύμβασης ο λόγος της ως άνω αυστηροποίησης των όρων συμμετοχής σε έκαστο των ως άνω τμημάτων, συνεπώς, η επίμαχη απαίτηση χρηματοοικονομικής επάρκειας παρίσταται δυσανάλογη σε σχέση με το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο της υπό ανάθεση σύμβασης και παρεμποδίζει ουσιωδώς την ανάπτυξη ελεύθερου ανταγωνισμού με την ευρύτερη δυνατή συμμετοχή οικονομικών φορέων στον διαγωνισμό και δη μικρότερων επιχειρήσεων, όπως, άλλωστε, ήταν εξ αρχής στόχος της αναθέτουσας αρχής. Αντ' αυτού, στον ελεγχόμενο διαγωνισμό κατέστη δυνατή η συμμετοχή μίας μόνον εταιρείας, η οποία μάλιστα ήταν ανάδοχος του προηγούμενου διαγωνισμού και η οποία, ως εκ του ύψους του μέσου ετήσιου κύκλου εργασιών της (βλ. ΕΕΕΣ), ανακηρύχθηκε ανάδοχος σε έξι (6) εκ των τμημάτων του ελεγχόμενου διαγωνισμού.

Γ. Κατ' αναλογία, τα ως άνω αναφερόμενα στη σκέψη 16.B της παρούσας ισχύουν και αναφορικά με την απαίτηση στο άρθρο 2.2.6 της διακήρυξης να έχουν παράσχει οι υποψήφιοι κατά τα έτη 2019-2021 αντίστοιχες υπηρεσίες με τις προς ανάθεση συνολικού ύψους 300.000 ευρώ κατά μέσο όρο. Ειδικότερα, η εν λόγω απαίτηση αντιστοιχεί στο 128% του

προϋπολογισμού του τμήματος 2, στο 245% των προϋπολογισμών των τμημάτων 8 και 10, στο 45% του προϋπολογισμού του τμήματος 1, στο 77% του προϋπολογισμού του τμήματος 7 και στο 91% του προϋπολογισμού του τμήματος 9, ενώ στον αμέσως προηγούμενο διαγωνισμό, όπου το φυσικό αντικείμενο είχε υποδιαιρεθεί σε δύο τμήματα, η αντίστοιχη απαίτηση ανερχόταν σε ποσοστό μόλις περίπου 18% επί του προϋπολογισμού των τμημάτων. Εκ των ανωτέρω καθίσταται σαφής η ευρείας κλίμακας αυστηροποίηση της απαίτησης προηγούμενης εμπειρίας για έκαστο των τμημάτων του ελεγχόμενου διαγωνισμού (ιδίως στα τμήματα που αφορούν τις χημικές τουαλέτες) συγκριτικά με τον προηγούμενο διαγωνισμό, χωρίς τούτο να δικαιολογείται εκ των στοιχείων του φακέλου. Συνεπώς, αυτή η απαίτηση κρίνεται, στη συγκεκριμένη περίπτωση, δυσανάλογα περιοριστική του ανταγωνισμού και, άρα, μη νόμιμη.

17. Οι ανωτέρω αναδειχθείσες πλημμέλειες, τόσο αυτοτελώς όσο και συνολικώς εκτιμώμενες δεν επέτρεψαν να δημιουργηθεί ανταγωνισμός στον ελεγχόμενο διαγωνισμό δια της συμμετοχής μικρότερων επιχειρήσεων, καθώς κατέστησαν ιδιαίτερος δυσχερή ή και αδύνατη την υποβολή προσφοράς για ένα μόνο τμήμα από μικρότερες εταιρείες που ενδεχομένως δραστηριοποιούνται σε ένα μόνο εκ των δύο ζητούμενων ειδών τουαλέτας, με αποτέλεσμα να αναιρούνται σε πρακτικό επίπεδο οι στόχοι εκ της γενόμενης από την αναθέτουσα αρχή υποδιαίρεσης της σύμβασης (ευρύτερη συμμετοχή οικονομικών φορέων και επίτευξη καλύτερων τιμών).

18. Κατ' ακολουθία των ανωτέρω, στον ελεγχόμενο διαγωνισμό διαπιστώθηκαν ουσιώδεις νομικές πλημμέλειες, με συνέπεια να κωλύεται η υπογραφή του υποβληθέντος προς έλεγχο σχεδίου σύμβασης.

Για τους λόγους αυτούς

Κωλύεται η σύναψη του σχεδίου σύμβασης για την ανάθεση της υπηρεσίας της τοποθέτησης, απομάκρυνσης και γενικότερης διαχείρισης κινητών συστημάτων υγιεινής στις λαϊκές αγορές της Περιφέρειας Αττικής.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΠΕΠΠΑΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΤΣΕΚΟΥΡΑΣ